

Цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

УДК 347.77

Єфіменко Анастасія Григоріївна

*аспірантка кафедри права інтелектуальної власності
та інформаційного права*

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Yefimenko Anastasiia

PhD Student of the Department of

Intellectual Property Law and Information Law of the

Educational and Scientific Institute of Law of

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0003-4498-6927

**ЗАХИСТ ОБ’ЄКТІВ, СТВОРЕНИХ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ:
РЕЛЕВАНТНІСТЬ ДОСВІДУ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ
ФОТОГРАФІЙ**

**PROTECTION FOR THE AI-GENERATED OBJECTS: THE
RELEVANCE OF COPYRIGHT PROTECTION OF PHOTOGRAPHS**

Анотація. Вступ. У статті розглядається присутність та практичні застосування штучного інтелекту (ШІ) в різних сферах повсякденного життя, таких як пошукові алгоритми та інтелектуальні асистенти. Виділяється останній розквіт технологій машинного навчання та ШІ та ставиться питання, чи можуть генеративні творіння, створені ШІ, бути захищеними авторським правом. Стаття розглядає справу, коли Офіс з авторського права США відмовилося реєструвати комікс, створений з використанням зображень, створених ШІ. У тексті

аргументується необхідність вивчення актуальності захисту генеративних творінь, порівнюючи їх з природою фотографії.

Мета. Метою дослідження є потреба зв'ясувати, чи є гіпотеза про те, що генеративне творіння, створене ШІ є близьким за своєю природою до фотографії і, відповідно, історія захисту фотографій авторським правом є релевантною для захисту генеративних творінь.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо авторського права; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження щодо взаємодії ШІ та авторського права.

Результати. Було проаналізовано релевантність досвіду захисту фотографії авторським правом до генеративних творінь, а також було рішення українського законодавця запровадити право особливого роду для неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою, що є правильним напрямком розвитку захисту генеративних творінь з мінімальною шкодою для інтересів автора, незважаючи на дискусійні характеристики такого об'єкту, зазначені у дослідженні.

Перспективи. ШІ є новою технологією, яка викликає питання в різних сферах права, зокрема у авторському праві, правах споживачів, а також безпеці персональних даних. Стаття заклала основу для подальшого дослідження питання захисту генеративних творінь та їх впливі на інтереси автора.

Ключові слова: авторське право, штучний інтелект, фотографія, генеративні творіння.

Summary. *Introduction.* The article examines the presence and practical applications of artificial intelligence (AI) in various areas of everyday life, such as search algorithms and intelligent assistants. Highlights the recent boom in machine learning and AI technologies and questions whether generative

creations created by AI can be copyrighted. The article examines a case where the US Copyright Office refused to register a comic created using AI-generated images. The text argues for the need to study the relevance of protecting generative creations, comparing them with the nature of photography.

Purpose. The purpose of the article is the need to find out whether the hypothesis that a generative creation created by AI is close in nature to photography and, accordingly, the history of copyright protection of photographs is relevant to the protection of generative creations.

Materials and methods. The research materials are: 1) regulatory and legal provision regarding copyright; 2) works of domestic and foreign authors conducting scientific and practical research on the interaction of AI and copyright.

Results. The relevance of the experience of copyright protection of photography to generative creations was analyzed, as well as the decision of the Ukrainian legislator to introduce a special kind of right for non-original objects generated by a computer program, which is the right direction for the development of the protection of generative creations with minimal harm to the interests of the author, despite on the debatable characteristics of such an object, specified in the study.

Prospects. AI is a new technology that raises questions in various areas of law, including copyright, consumer rights, and personal data security. The article laid the foundation for further research on the issue of protection of generative creations and their impact on the author's interests.

Key words: *copyright, artificial intelligence, photography, AI-generative works.*

Постановка проблеми. Штучний інтелект (далі за текстом – ШІ), як технологія, існує протягом тривалого періоду, що перевищує місяці, роки, а навіть десятиліття. Коли згадується термін ШІ, легко подумати, що це

тема, яка часто висвітлюється в науково-популярних творах, як технологія що становить загрозу людству. Насправді, ШІ вже давно використовується в різних аспектах повсякденного життя. Наприклад, алгоритми пошукових систем Google, які ми використовуємо щодня для пошуку інформації в Інтернеті, базуються на методах ШІ. Вони аналізують масиви даних і використовують навчання на основі попередньої інформації для того, щоб запропонувати нам найбільш релевантні результати пошуку.

ШІ також використовується в інтелектуальних асистентах на мобільних пристроях, які відповідають на наші запити голосом або текстом. Отже, ШІ – це напрямок, який активно розвивається і який має широке практичне застосування в різних сферах життя. Останній рік дійсно став бумом розвитку технологій машинного навчання та ШІ. Розвиток ШІ в напрямку технологій, здатних автономно створювати нові об'єкти (музику, зображення, тексти) висуває на перший план питання про те, чи може згенероване творіння отримати захист авторським правом і яке місце авторського права в новій системі координат, яку формують технології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковцями, які певною мірою досліджували питання захисту об'єктів, створених генеративним ШІ є Л. Майданик, А. Штефан, К. Зеров, Ю. Капіца, А. Гуадамуз та інші, кожен з яких наголошує на важливості розгляду та оцінки необхідного правового регулювання для об'єктів, згенерованих ШІ, що вказує на актуальність даного дослідження. Л. Майданик у своїх дослідженнях аналізувала підхід до концепцій оригінальності у авторському праві [1], а також підходи до захисту об'єктів, згенерованих ШІ правом особливого роду (*sui generis*) [2]. Зеров К.О. та Капіца Ю. аналізують загалом сформульовані підходи до правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту [3, 5], а Штефан А. надає детальну характеристику нового інструменту захисту, запровадженому у Законі про авторське право і суміжні права.

Метою статті є з'ясувати, чи є гіпотеза про те, що генеративне творіння, створене ШІ (далі за текстом – генеративні творіння) є близьким за своєю природою до фотографії і, відповідно, історія захисту фотографій авторським правом є релевантною для захисту генеративних творінь.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо авторського права; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження щодо взаємодії ШІ та авторського права.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Штучний інтелект використовується зараз креаторами по всьому світу з різною метою. Так, ще у 2018 році Філіп Б'єркнес видав книжку «Емма в Атлантиці», де ілюстрації були відтворені алгоритмом Neural Style [6], а українське видавництво Старого Лева видало збірку поезій у 2023 році, де обкладинка була також створена за допомогою штучного інтелекту, що стало причиною обговорення в соціальних мережах добросовісності такого рішення [7].

На початку 2023 року в США Офіс з авторського права відмовив у реєстрації авторського права на комікс, створений К. Каштановою, де літературний текст був створений авторкою, а зображення до цього – згенеровані за допомогою ШІ платформи Midjourney [8]. Юристом К. Каштанової – Ваном Ліндбергом – була висловлена гіпотеза, що для творінь, створених ШІ, релеватним є досвід фотографії, як найбільш близької галузі мистецтва, а тому рішення Офісу не є правильним [9]. Зі зростанням технологій, фотографія була предметом суперечок у сфері авторського права. Її унікальні характеристики, такі як автоматизований процес зйомки та реалістичне відображення, іноді послужили підставою для заперечень, що фотографія може бути мистецтвом або що фотограф є автором в розумінні авторського права. Вперше фотографії були включені до переліку творів, що захищаються авторським правом, під час перегляду

Бернської конвенції у Стокгольмі в 1967 році [10]. Цікаво, що до кінця 1970-х років сформувалося ставлення до фотографії як до "меншого" виду мистецтва порівняно з традиційними мистецькими формами. Для того, щоб літературний, художній чи науковий твір був захищений авторським правом, він має відповідати критеріям охороноздатності. Одним із таких критеріїв є оригінальність. Фотографії вважаються художніми творами і, отже, охороняються авторським правом за умови, що вони є оригінальними. Вимога оригінальності є загальною для захисту авторських прав на художні твори в усіх юрисдикціях. В США в 1884 році у справі *Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony*, Верховний суд вперше розглядав питання про те, чи можна вважати фотографа автором, а фотографію — твором в розумінні авторського права. Фотограф Наполеон Сароні подав позов про порушення авторських прав проти Літографічної компанії Burrow-Giles, що продала фотографії авторства Сароні без його дозволу, на яких був зображений письменник Оскар Вайлд під назвою «Оскар Вайлд № 18». Відповідач наголошував, що фотографія – це всього лише механічний процес, а не мистецтво, і не може втілювати авторський задум. Однак, суд встановив, що Сароні вибрав позу Оскара Вайлда, підібрав і скомпонував костюм, оформлення крісла та інші аксесуари на фотографії, організував сюжет, щоб показати витончені лінії, працював з освітленням і тінями, які виражають і стимулюють бажаний вираз, і з таким розташуванням, порядком та представленням, що повністю були створені позивачем. Позиція суду полягає в тому, що такий контроль, який здійснював Сароні над предметом спору, підтверджував, що він є автором оригінального твору мистецтва [11]. Стандарт захисту авторських прав на фотографії обговорювався кілька разів судами США, але найпоширенішою є цитата судді зі справи *Jewellers' Circular Pub. Co. v. Keystone Pub. Co.*, 274 F. 932, де прозвучала позиція, що жодна фотографія, якою б простою вона не була, не може бути не під впливом особистого погляду автора, тому майже будь-яка фотографія може

претендувати на необхідну оригінальність для того, щоб захищатись авторським правом, в силу особистих рішень, які приймає автор для її створення [12].

В Європейському Союзі наявна гармонізація концепції оригінальності, який інтелектуальної праці автора твору за допомогою практики суду, наприклад у справах Case C-5/08 Infopaq Int'l A/S, C-429/08 Murphy, C-604/10 Football Dataco, де сформульована позиція, що твір відповідає критерію оригінальності тоді, коли автор має можливість виразити свою творчість шляхом прийняття вільних і творчих рішень і таким чином накладає його «особистий дотик» [13-15]. Що стосується фотографій, у пункті 16 преамбули до Директиви 2006/116/ЄС зазначено, що «охорона фотографій у державах-членах є предметом різних режимів». Перший режим можна знайти в статті 6 Директиви, яка передбачає, що фотографії, які є оригінальними в тому сенсі, що вони становлять власний інтелектуальний витвір автора, що відображають його/її особистість, отримують захист авторського права протягом життя автора та протягом 70 років після його/її смерті, незалежно від дати, коли твір законно став доступним для публіки. Це положення застосовується в усьому ЄС без урахування будь-яких інших критеріїв, таких як заслуги чи мета. Другий режим включає інші фотографії, які не відповідають критерію «власної інтелектуальної творчості автора» [16]. Так, захист таких фотографій покладено на національне законодавство та повністю належить державам-членам щодо захисту їхніх авторів за допомогою відповідного права *sui generis* або іншого правового режиму. Такі права мають власні умови захисту та ґрунтуються на інших умовах, ніж оригінальність, залежно від держави-члена. Так, у Франції авторським правом захищаються тільки фотографії, який має оригінальний характер, а не оригінальні фотографії не підлягають захисту незалежно від їх змісту чи технічних характеристик. Французькі суди відмовляли у захисті авторським правом на фото папараці

та на фото зі спортивних заходів [17]. Італійське законодавство з авторського права поділяє фотографії на три категорії: 1) фотографічні твори; 2) прості фотографії; 3) документальні фотографії. Якщо фотографічні твори отримують повноцінний захист за відповідно до авторського права, то прості фотографії захищаються суміжними правами протягом 20 років з дати їх створення, а третя категорія – не отримує жодного захисту [18]. Суд ЄС розглядав питання оригінальності фотографій один раз – у справі C-145/1012, де постало питання чи надаються портретним фотографіям слабший захист або не надається жодний захист, оскільки через їх реалістичне зображення ступінь свободи формування є надто незначним. Суд прийняв рішення, що автор портретної фотографії може відповідати стандарту вільного та творчого вибору автора кількома способами та на різних етапах створення фотографії, такі як підготовчий етап вибору фону, пози суб'єкта та освітлення, компонованні кадру, виборі кадру, кута зору та атмосфери. Роблячи цей вибір, автор може відобразити портретну фотографію, створену його особистим дотиком. З огляду на це, Європейський суд постановив, що портретна фотографія може бути захищена авторським правом, якщо вона є інтелектуальним твором автора, що відображає його/її особистість і виражає його/її вільний і творчий вибір під час створення цієї конкретної фотографії [19]. В Україні, оригінальність як ознаку що характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору закріплена у п. 35 частини першої статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон Закону 2811-IX). Цікавою є новела Закону 2811-IX, яка у переліку об'єктів, що не охороняються додала фотографії, що не мають ознак оригінальності (не є фотографічними творами). Фактично, Закон класифікує об'єкти, створені за допомогою фотографічних технологій на фотографічні твори і фотографії, які створені без творчої праці автора і не наділені оригінальністю, що

призводить до того, що така фотографія не охороняється авторським правом. Цікавим є рішення законодавця не надати фотографіям, що не мають ознак оригінальності жодного захисту, наприклад правом особливого роду (*sui generis*) [20]. Переходячи до питання генеративних творінь та ШІ, ключове питання полягає в тому, чи створює «твір» людина, а ШІ є просто допоміжним інструментом, чи традиційні елементи авторства у творі (літературний, художній чи музичний вираз, або елементи підбору, розташування тощо) насправді були задумані та виконані не людиною, а машиною. Європейська комісія в своєму дослідженні про ШІ, розділяє три стадії креативного процесу:

- концепція (ідея дизайну);
- виконання (створення перших чорнових варіантів);
- редагування (перегляд та фіналізація) [21].

Через специфіку систем ШІ, людина, відповідальна за стадію концепції, іноді не може точно передбачити або пояснити результати стадії виконання. Повертаючись до справи К. Каштанової в Офісі з авторського права, позиція авторки полягала в тому, що вона брала участь у творчому процесі, який вона описує як «робота з комп'ютером, щоб наблизитися до того, що я хотіла висловити». Цей процес включав кілька раундів композиції, вибору, розміщення, обрізання та редагування для кожного зображення в роботі. Офіс з авторського права США наполягав на тому, що користувач генеративних ШІ платформ не контролює фінальний результат, який генерує ШІ, тому відповідно – такий користувач не може бути автором згенерованого творіння [8]. Позиція Європейської комісії з цього питання трохи інша і полягає в тому, що відсутність контролю над кінцевим результатом не повинно становити перешкоду для за умови, що такий результат залишається в межах загального авторського наміру [21]. Користувачі, які дають інструкції ШІ для дій – так звані підказки – мають великий вплив на згенерований продукт ШІ, принаймні теоретично.

Наприклад, якщо ви дозволите ChatGPT написати статтю за певними ключовими словами, ви дасте ШІ принаймні приблизні вказівки щодо того, як і для кого він має писати текст. Стандарт оригінальності, що проявляється 100% контролю над кінцевим результатом, на нашу думку, не є правильним, оскільки автор на 100% не може проконтролювати, який буде результат у процесі між ідеєю до матеріальним вираженням в процесі створення будь-якого твору не за допомогою ШІ.

На нашу думку, в першу чергу, стандартом в цьому випадку має бути саме зміст творчих вкладень, що ведуть до результату, а не передбачуваність цього результату. В межах цього, генеративні творіння дійсно можна порівняти з фотографією, де людина не завжди може передбачити результат, але такі фотографії все одно отримують захист авторським правом. На етапі концептуалізації запитів в генеративний інструмент ШІ, людина дійсно формулює свої запити та ітерації на основі власних творчих рішень. Але важливим є також наступне. При генеруванні творіння на підставі запитів користувача генеративний ШІ інструмент обмежений тренувальним матеріалом (принаймні, на цьому етапі свого розвитку), який закладений в нього для видачі генеративних творінь по запитам. Відповідно, генеративне творіння не може відображати творчі рішення автора повноцінно, оскільки незважаючи на його інструкції, якими деталізованими вони б не були, ШІ не має за собою досвіду, знань користувача, а користується виключно своїм тренувальним матеріалом. На нашу думку, саме через відсутність «персонального дотику» автора генеративні творіння не є оригінальними. В Україні Закон про авторське право вводить поняття «неоригінального об'єкту, згенерованого комп'ютерною програмою». Такий об'єкт має відповідати наступним характеристикам, для того, щоб захищатись правом особливого роду (*sui generis*) - 1) він не є оригінальним, тобто у ньому відсутнє вираження творчого наміру автора; 2) він відрізняється від існуючих подібних об'єктів.

На нашу думку, ця характеристика на рівні законодавства закладає достатньо оціночне судження, залишаючи відкрите вікно для судової практики для визначення схожості/несхожості. Також, є незрозумілою потреба закріплення цього критерію, оскільки авторським правом можуть захищатися схожі між собою твори; 3) третьою характеристикою є відсутність безпосередньої участі фізичної особи. Цей критерій також залишає поле для дискусій, оскільки випадки, передбачені вище, коли людина надає деталізовану інструкцію ШІ, явно передбачають її участь. Тобто, такі генеративні творіння не отримують охорону в межах права особливого роду (*sui generis*) за законодавством України [20].

Висновки. Ми вважаємо, що частково гіпотеза про те, що досвід захисту фотографічних творів є релевантним для генеративних творінь, має право на існування з метою вивчення еволюції формування захисту для нового виду творчої діяльності. Як і при створенні фотографії, так і при генеруванні об'єкту за допомогою ШІ, дійсно, людина не може проконтролювати фінальний результат. Але з іншої сторони, у фотоапарата відсутній навчальний матеріал, на підставі якого він фотографує. Робота ШІ ж базується на великій кількості даних, на яких він навчається і видає фінальний результат за інструкцією людини. В межах цього дослідження, ми не розглядали правомірність навчання ШІ на його тренувальних даних. Ми вважаємо, що надати будь-якій програмній системі у нашому поточному розумінні статус "творця" та такого самого рівня охорони як творам, що створюються авторами є необґрунтованим. В центрі авторського права завжди стояв автор і його інтереси, як носій творчого результату. Надання такого самого рівня охорони для генеративних творінь та визнання їх оригінальними втручається в саму суть авторського права і нівелює всі інтереси автора. Мета цієї статті підкреслити міру, в якій технологія, хочемо ми цього чи ні, вносить свій вклад у мистецтво, а не протистоїть йому, але ми маємо бути обачними при спробах порівняння ШІ

та інших технологій машинного навчання еволюцією захисту інших об'єктів авторського права, зародження яких було спричинено технологічним прогресом. Ми живемо в епоху, коли люди дійсно можуть досліджувати та використовувати все більш потужні технологічні рішення, але це має нести за собою карколомні наслідки для галузі права, в центрі якої, в першу чергу, є людина, а не технології. На нашу думку, рішення українського законодавця запровадити право особливого роду для неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою, є правильним напрямком розвитку захисту генеративних творінь з мінімальною шкодою для інтересів автора, незважаючи на дискусійні характеристики такого об'єкту, зазначені вище.

Література

1. Maydanik L. The concept of originality in copyright law: the experience of the EU, Ukraine, and other foreign countries. *Entrepreneurship, Economy, and Law*. 2018. Issue 10. P. 32-36.
2. Mayidanyk L. Artificial Intelligence and Sui Generis Right: A Perspective for Copyright of Ukraine? *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. 3(11). P. 144–154. doi: <https://www.doi.org/10.33327/AJEE-18-4.3-n000076> (дата звернення: 10.06.2023)
3. Зеров К. О. Огляд теоретичних підходів щодо правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту у сфері авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 6. С. 25-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2021_6_4 (дата звернення: 10.06.2023)
4. Штефан А. Об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (штучним інтелектом) без безпосередньої участі людини: перший світовий досвід правової охорони. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023.

- № 1-2. С. 75-85. URL: <http://uran.inprojournal.org/article/view/277227> (дата звернення: 10.06.2023)
5. Капіца Ю. Тексти, музика, зображення, що створюються штучним інтелектом: до визначення моделі правової охорони. Інформація і право. 2021. 1(36). С. 45-54. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/7_19.pdf (дата звернення: 10.06.2023)
6. Emma on Atlantic – Creative AI Collaboration. URL: <https://philleif.com/Emma-on-Atlantic> (дата звернення: 10.06.2023)
7. В Україні вийде книга з ілюстраціями, які створив штучний інтелект. Ліга.net. 2023. URL: <https://tech.liga.net/ua/ukraine/novosti/v-ukraine-vyydet-kniga-s-illyustratsiyami-sozdannymi-iskusstvennym-intellektom> (дата звернення: 10.06.2023)
8. Re: Zarya of the Dawn (Registration # V Au001480196). United States Copyright Office. February 21, 2023. URL: <https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf> (дата звернення: 10.06.2023)
9. Lindenberg V. Recognizing AI-Assisted Art: The Copyright Office is Using the Wrong Legal Standard. IPWatchdog. 2023. URL: <https://ipwatchdog.com/2023/02/25/recognizing-ai-assisted-art-copyright-office-using-wrong-legal-standard/id=157072/> (дата звернення: 10.06.2023)
10. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький Акт від 24 липня 1971 року змінений 2 жовтня 1979 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051/conv#o11 (дата звернення: 20.06.2023)
11. Burrow-Giles Co. проти Sarony, 111 US 53 (1884). URL: <https://web.archive.org/web/20190921031205/https://supreme.justia.com/cases/federal/us/111/53/> (дата звернення: 23.06.2023)

12. *Jeweler's Circular Pub. Co. проти Keystone Pub. Co.*, 188., 281 F. 83. URL: <https://case-law.vlex.com/vid/jeweler-s-circular-pub-890740221> (дата звернення: 23.06.2023)
13. *Infopaq International A/S проти Danske Dagblades Forening* (Case C-5/08), CJEU, 16.07.2009 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0005> (дата звернення: 23.06.2023)
14. *Football Association Premier League Ltd and Others проти QC Leisure and Others* (C-403/08) та *Karen Murphy проти Media Protection Services Ltd* (C-429/08), CJEU, 4.10.2011. URL: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=c-403/08&language=en> (дата звернення: 23.06.2023)
15. *Football Dataco Ltd and Others проти Yahoo! UK Ltd and Others* (C-604/10), CJEU, 01.03.2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62010CJ0604> (дата звернення: 23.06.2023)
16. Про термін охорони авторських та деяких суміжних прав : Директива 2006/116/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року. URL: <https://case-law.vlex.com/vid/jeweler-s-circular-pub-890740221> (дата звернення: 23.06.2023)
17. *Cour d'appel de Paris*, 5 décembre 2007, 06/15937. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000018632722/> (дата звернення: 20.06.2023)
18. *Legge sul diritto d'autore*. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1941/07/16/041U0633/sg#:~:text=Sonno%20protette%20ai%20sensi%20di,o%20la%20forma%20di%20espressione>. (дата звернення: 20.06.2023)
19. *Eva-Maria Painer v Standard VerlagsGmbH and Others* (C-145/10), CJEU, 01.12.2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0145 (дата звернення: 20.06.2023)

20. Про авторське право і суміжні права : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 20.06.2023)

21. Hartmann C., Allan J., Hugenholtz P., et al. Trends and developments in artificial intelligence : challenges to the intellectual property rights framework : final report. European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. Publications Office, 2020. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2759/683128> (дата звернення: 20.06.2023)

References

1. Maydanik L. The concept of originality in copyright law: the experience of the EU, Ukraine, and other foreign countries. *Entrepreneurship, Economy, and Law*. 2018. Issue 10. P. 32-36.
2. Mayidanyk L. Artificial Intelligence and Sui Generis Right: A Perspective for Copyright of Ukraine? *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. 3(11). P. 144–154. doi: <https://www.doi.org/10.33327/AJEE-18-4.3-n000076> (access date: 10.06.2023)
3. Zerov K. O. Ohliad teoretychnykh pidkhodiv shchodo pravovoi okhorony ob'ektiv, zghenerovanykh systemamy shtuchnoho intelektu u sferi avtorskoho prava i sumizhnykh prav. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2021. № 6. S. 25-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2021_6_4 (access date: 10.06.2023)
4. Shtefan A. Ob'ekty, zghenerovani kompiuternoio prohramoiu (shtuchnym intelektom) bez bezposerednoi uchasti liudyny: pershyi svitovy dosvid pravovoi okhorony. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2023. № 1-

2. S. 75-85. URL: <http://uran.inprojournal.org/article/view/277227> (access date: 10.06.2023)
5. Kapitsa Yu. Teksty, muzyka, zobrazhennia, shcho stvoriuiutsia shtuchnym intelektom: do vyznachennia modeli pravovoi okhorony. Informatsiia i pravo. 2021. 1(36). S. 45-54. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/7_19.pdf (access date: 10.06.2023)
6. Emma on Atlantic – Creative AI Collaboration. URL: <https://philleif.com/Emma-on-Atlantic> (access date: 10.06.2023)
7. V Ukraini vyide knyha z iliustratsiiamy, yaki stvoryv shtuchnyi intelekt. Liha.net. 2023. URL: <https://tech.liga.net/ua/ukraine/novosti/v-ukraine-vyydet-kniga-s-illyustratsiyami-sozdannymi-iskusstvennym-intellektom> (access date: 10.06.2023)
8. Re: Zarya of the Dawn (Registration # V Au001480196). United States Copyright Office. February 21, 2023. URL: <https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf> (access date: 10.06.2023)
9. Lindenberg V. Recognizing AI-Assisted Art: The Copyright Office is Using the Wrong Legal Standard. IPWatchdog. 2023. URL: <https://ipwatchdog.com/2023/02/25/recognizing-ai-assisted-art-copyright-office-using-wrong-legal-standard/id=157072/> (access date: 10.06.2023)
10. Bernska konventsiiia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv (Paryzkyi Akt vid 24 lypnia 1971 roku zminenyi 2 zhovtnia 1979 roku). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051/conv#o11 (access date: 20.06.2023)
11. Burrow-Giles Co. proty Sarony, 111 US 53 (1884). URL: <https://web.archive.org/web/20190921031205/https://supreme.justia.com/cases/federal/us/111/53/> (access date: 23.06.2023)

12. Jewelers Circular Pub. Co. proty Keystone Pub. Co., 188., 281 F. 83. URL: <https://case-law.vlex.com/vid/jeweler-s-circular-pub-890740221> (access date: 23.06.2023)
13. Infopaq International A/S proty Danske Dagblades Forening (Case C-5/08), CJEU, 16.07.2009 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0005> (access date: 23.06.2023)
1. 14. Football Association Premier League Ltd and Others proty QC Leisure and Others (C-403/08) ta Karen Murphy proty Media Protection Services Ltd (C-429/08), CJEU, 4.10.2011. URL: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=c-403/08&language=en> (access date: 23.06.2023)
14. Football Dataco Ltd and Others proty Yahoo! UK Ltd and Others (C-604/10), CJEU, 01.03.2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62010CJ0604> (access date: 23.06.2023)
15. Pro termin okhorony avtorskykh ta deiakykh sumizhnykh prav : Dyrektyva 2006/116/EC Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 12 hrudnia 2006 roku. URL: <https://case-law.vlex.com/vid/jeweler-s-circular-pub-890740221> (access date: 23.06.2023)
16. Cour d'appel de Paris, 5 décembre 2007, 06/15937. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000018632722/> (access date: 20.06.2023)
17. Legge sul diritto d'autore. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1941/07/16/041U0633/sg#:~:text=Sono%20protette%20ai%20sensi%20di,0%20la%20forma%20di%20espressione.> (access date: 20.06.2023)
18. Eva-Maria Painer v Standard VerlagsGmbH and Others (S-145/10), CJEU, 01.12.2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0145> (access date: 20.06.2023)

19. Pro avtorske pravo i sumizhni prava : Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (access date: 20.06.2023)
20. Hartmann C., Allan J., Hugenholtz P., et al. Trends and developments in artificial intelligence : challenges to the intellectual property rights framework : final report. European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. Publications Office, 2020. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2759/683128> (access date: 20.06.2023)